

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 613/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **FARDOUS PARTNERS správcovská, k.s.**, Skalná 7622/9, Bratislava, správca úpadcu Team ENERGO SK s.r.o. „v konkurze“, Kokava nad Rimavicou 1445, zastúpenej ARIES LEGAL s.r.o., Skalná 7622/9, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Ndob/48/2024 z 30. júna 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. októbra 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným uznesením najvyššieho súdu ako nadriadeného súdu v spore o príslušnosť súdu. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci upomínacieho konania proti žalovanému – spoločenstvu vlastníkov bytov domáhala uhradenia pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy o dodávke a odbere tepla. Okresný súd Banská Bystrica postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Prešov po podaní odporu žalovaným a podaní návrhu žalobcu na pokračovanie v konaní na súde príslušnom na jeho prejednanie podľa Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Okresný súd Prešov s postúpením sporu nesúhlasil a vec predložil najvyššiemu súdu ako súdu nadriadenému. Poukazoval na to, že aj keď strany sporu uzatvorili zmluvu podľa ustanovení Obchodného zákonníka, ide o spotrebiteľský vzťah a spotrebiteľskú zmluvu, pričom na prejednanie a rozhodnutie danej veci nie je kauzálne príslušný Okresný súd Prešov, ale všeobecne miestne príslušný súd podľa sídla žalovaného.

3. Napadnutým uznesením najvyšší súd rozhodol, že na prejednanie a rozhodnutie sporu je príslušný Okresný súd Vranov nad Topľou, keďže spor má povahu občianskoprávnu, a nie obchodnoprávnu. Najvyšší súd dospel k záveru, že žalovaný nepožíval pri vzniku záväzkového vzťahu status podnikateľa, preto nemožno *a priori* považovať právny vzťah medzi sťažovateľkou a žalovaným za obchodnoprávny vzťah. Žalovaný vystupoval v konaní ako zákonný zástupca vlastníkov bytov, teda ako právnická osoba v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“), ktorý vykonáva správu bytového domu v mene a na účet vlastníkov bytov. S poukazom na skoršie rozhodnutia sp. zn. 1VCdo/5/2019, 3Ndob/97/2024, 3Ndob/94/2024, 3Ndob/87/2024, 1Ndob/88/2024 a 5Ndob/49/2024 sa najvyšší súd stotožnil aj s názorom Okresného súdu Prešov o spotrebiteľskom charaktere sporov. Na základe uvedeného najvyšší súd vyslovil, že sa prednostne neaplikuje § 22 CSP upravujúci kauzálnu príslušnosť súdu v obchodnoprávných sporoch, ale, aplikujúc § 13 v spojení s § 15 ods. 1 CSP, rozhodol, že na konanie je príslušný všeobecný súd žalovaného – Okresný súd Vranov nad Topľou.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka tvrdí, že súdny spor je bez akýchkoľvek pochybností sporom obchodnoprávnym, preto kauzálne príslušným na jeho prejednanie je výlučne Okresný súd Prešov.

5. Argumentuje, že spoločenstvo vlastníkov bytov je právnickou osobou, ktorá v rámci svojej činnosti obstaráva služby a tovary, a práve medzi touto právnickou osobou a vlastními bytov (fyzickými osobami) existuje právny vzťah založený zmluvou o výkone správy, z ktorej vyplývajú práva a povinnosti pre dotknuté zmluvné strany. Je teda zrejmé, že ide o spotrebiteľský vzťah, na ktorý je potrebné aplikovať § 52 Občianskeho zákonníka. Od toho je ale potrebné odlišovať vzťah založený na základe zmluvy o dodávke a odbere tepla. Z ustanovení tejto zmluvy je zrejmé, že bola uzavretá medzi dvomi právnickými osobami, a to s dodávateľom BUKÓZA ENERGO, a. s., ako právnym predchodcom úpadcu a odberateľom – spoločenstvom vlastníkov bytov, ktoré podľa sťažovateľky nemožno považovať za spotrebiteľov. Zo zmluvy vyplývajú práva a povinnosti výlučne pre dotknuté zmluvné strany, teda právnické osoby, a nie fyzické osoby (spotrebiteľov). Zmluvné strany si výslovne písomne vymienili, aby sa ich právny vzťah riadil Obchodným zákonníkom v zmysle § 261 a § 262 ods. 1 a 2, teda bez akýchkoľvek pochybností je žalovaný nárok obchodnoprávnym nárokom. Navyše aj faktúra bola vystavená na žalovaného, pretože podľa predmetnej zmluvy je práve žalovaný subjektom, ktorý je povinný plniť, a nie vlastníci bytov. Najvyšší súd teda autoritatívne neprípustným spôsobom zasiahol do voľby práva zmluvných strán, keď nerešpektoval zásadu zmluvnej voľnosti. Najvyšší súd tak svojimi „nesprávnymi a nezákonnými“ rozhodnutiami zasiahol do základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu.

6. Skúmaním kauzálnej príslušnosti v predmetnom obchodnoprávnom spore bez námietky žalovaného porušil Okresný súd Prešov aj právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces. Ustanovenie § 40 CSP bolo s účinnosťou od 1. januára 2023 doplnené za bodkočiarkou o postup, podľa ktorého súd skúma kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch iba na námietku žalovaného uplatnenú najneskôr pri prvom procesnom úkone, ktorý mu patrí.

7. Najvyšší súd vo svojej argumentácii navyše odkázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/71/2022 z 31. mája 2023, ktoré nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax. Sťažovateľka,

naopak, odkázala na uznesenie sp. zn. 1Obdo/46/2020 z 20. októbra 2020, v ktorom mal najvyšší súd posúdiť zmluvu o dielo uzatvorenú medzi spoločenstvom vlastníkov a dodávateľom ako obchodnoprávnu a v tomto spore neposkytol právnu ochranu spotrebiteľ'a.

III.

Predbežné prerokovanie ústavných sťažností

8. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka o porušení práv na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) a prejednanie veci súdom zriadeným zákonom (čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorý ako spoločne nadriadený súd rozhodol o príslušnosti Okresného súdu Vranov nad Topľou.

9. Vzhľadom na povahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré je rozhodnutím procesným, a podstatu argumentácie sťažovateľky tkvejúcej v spochybňovaní záveru najvyššieho súdu je potrebné najskôr pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, a to ani vo vzťahu k rozhodnutiam vo veci samej, o to menej v rozhodnutiach procesných.

10. Ústavný považuje rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach za integrálnu súčasť civilného súdneho procesu. Takéto rozhodnutia preto meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to vtedy, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika procesných rozhodnutí by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (napr. I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 495/2018). V tomto prípade navyše ide o rozhodnutie najvyššieho súdu (ako spoločne nadriadeného obom súdom) o kauzálnej príslušnosti, ktoré už nemôže byť predmetom ďalších revízií, a to ani v rámci odvolacieho či dovolacieho konania vo veci samej, okrem prípadu, že by vyšli najavo nové skutočnosti týkajúce sa kauzálnej príslušnosti konajúceho súdu vo väzbe na uplatnené právo na zákonného sudcu, a preto ústavný súd pristúpil k vecnému prieskumu napadnutého uznesenia.

11. Nevyhnutným predpokladom toho, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jeho veci súdom, ktorý je podľa zákona na rozhodovanie o nej vecne, miestne, funkčne a kauzálne príslušný. Zákon, ktorý upravuje príslušnosť súdu priamo, je nevyhnutné uplatňovať aj pri rozhodovaní o určení súdu príslušného na konanie v konkrétnej právnej veci. Inak môže dôjsť k jej postúpeniu súdu nepríslušnému, čo je v konečnom dôsledku porušením základného práva účastníka konania nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanovuje zákon, ktorý nepriamo určuje aj osobu zákonného sudcu.

12. Podľa Civilného sporového poriadku súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanie sporu (§ 40 CSP). V prípade, ak súd zistí, že na konanie nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu (§ 43 ods. 1 CSP).

13. V sťažovateľkinej veci bolo podstatné vyriešiť otázku kauzálnej príslušnosti všeobecného súdu v prejednávanej veci, keďže Okresný súd Prešov bol toho názoru, že nie je kauzálne príslušný. Kauzálna príslušnosť súdu znamená určenie, ktorý súd je na základe povahy veci (teda druhu sporu alebo konania) oprávnený konať. Z tohto dôvodu bolo potrebné skúmať povahu predmetného sporu a zohľadniť právne postavenie strán a povahu záväzku pri vzniku záväzkového vzťahu. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že najvyšší súd sa touto otázkou dôsledne zaoberal a svoje závery podporil aj odkazom na vlastnú judikatúru (rozhodnutie vo veci sp. zn. 5Cdo/71/2022). Zdôraznil, že zmluva o dodávke a odbere tepla bola uzavretá medzi právnym predchodcom úpadcu (úpadca aj jeho právny predchodca sú nesporne podnikatelia v zmysle Obchodného zákonníka, pozn.) a spoločenstvom vlastníkov bytov. V tejto veci je žalované spoločenstvo vlastníkov bytov, ktoré v konaní vystupuje ako zákonný zástupca vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Nejde o podnikateľský subjekt v zmysle § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, ale o subjekt s osobitným právnym postavením vyplývajúcim z § 9 ods. 7 zákona o vlastníctve bytov, ktorý vykonáva správu bytového domu v mene a na účet vlastníkov bytov. Podľa § 7b ods. 2 zákona o vlastníctve bytov spoločenstvo uzatvára v rozsahu svojej činnosti v mene a na účet vlastníkov bytov aj zmluvy o dodávke plnení spojených s užívaním bytu, medzi ktoré možno nepochybne zaradiť aj dotknutú zmluvu o dodávke a odbere tepla. Žalovaná pohľadávka teda vznikla v súvislosti so správou domu a ide o pohľadávku voči vlastníkom bytov a nebytových priestorov zastúpeným spoločenstvom. Nič na tom nemení ani to, že na súde za nich koná spoločenstvo vo vlastnom mene v zmysle § 9 ods. 7 druhej vety zákona o vlastníctve bytov.

14. Na základe už uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že predmetný spor má spotrebiteľský charakter a v tejto súvislosti poukázal na svoje rozhodnutie vo veci sp. zn. 5Cdo/71/2022, podľa ktorého o spotrebiteľskú zmluvu pôjde aj v prípadoch, keď do spotrebiteľského záväzku vstupuje spotrebiteľ, ktorý je zo zákona zastúpený kvalifikovaným zástupcom pre prípad dojednania služieb a tovarov a ich dodávky. Takýmto prípadom je aj správca bytového domu, ktorý na základe zmocnenia udeleného vlastníkami bytov a nebytových priestorov dojednáva konkrétne zmluvné podmienky dodávky a odberu tovarov a služieb v mene vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Na tomto podklade uzavrel, že žalovaný mal v prejednávanej veci status spotrebiteľa.

15. Ústavný súd nemá spochybňovať uvedené závery najvyššieho súdu. Možno dodať, že nie je prijateľné, aby boli vlastníci bytov a nebytových priestorov v právnych vzťahoch týkajúcich sa správy domu (vrátane záväzkov vyplývajúcich z uzavretých zmlúv o dodávkach energií), v ktorých ich zastupuje spoločenstvo alebo správca, pozbavení ochrany, ktorú im ako spotrebiteľom právna úprava jednoznačne poskytuje (obdobne pozri uznesenie ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 599/2025).

16. Za spotrebiteľský sa považuje vzťah medzi spotrebiteľom a dodávateľom, ktorý má svoj základ v spotrebiteľskej zmluve a tou je každá zmluva bez ohľadu na jej právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Dôležitá je vlastnosť zmluvnej strany, ako aj jej konanie vo vzťahu k predmetu jej činnosti. Spotrebiteľská zmluva nie je osobitným zmluvným typom, môže sa ňou stať ktorýkoľvek zmluvný typ a ktorákoľvek zmluva, ak sú splnené požiadavky kladené na subjekty zmluvy, t. j. ak stranami zmluvy sú dodávateľ a spotrebiteľ. Zmluva o dodávke a odbere tepla je uzatvorená medzi obchodnou spoločnosťou ako dodávateľom (§ 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka) a vlastníkami bytov, ktorí v tomto zmluvnom vzťahu vystupujú ako spotrebiteľia (§ 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka). To, že v zmluve na strane

odberateľa vystupuje spoločenstvo vlastníkov, vyplýva zo zákona o vlastníctve bytov, keďže spoločenstvo koná v mene a na účet vlastníkov (§ 7b ods. 2 zákona o vlastníctve bytov). Spoločenstvo vlastníkov bytov nemá žiadny logický dôvod, aby uzatváralo zmluvu o dodávke a odbere tepla pre seba a vo vlastnom mene.

17. Podľa § 290 CSP spotrebiteľský spor je spor medzi obchodníkom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou. V uvedenej veci išlo o zmluvný vzťah medzi obchodnou spoločnosťou ako dodávateľom tepla, teda obchodníkom, a medzi vlastními bytov, teda spotrebiteľmi, ktorých navonok zastupovalo spoločenstvo vlastníkov bytov ako ich zákonný zástupca. Spor medzi sporovými stranami vyplýva zo zmluvy o dodávke a odbere tepla, čo je v zmysle občianskoprávnej definície spotrebiteľská zmluva (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Uvedený spor spĺňa všetky znaky spotrebiteľského sporu a je nevyhnutné ho pred súdom ako taký prejednať, keď sa naň zo zákona musia aplikovať ustanovenia, ktoré vyvažujú spotrebiteľovo slabšie postavenie (najmä osobitné ustanovenia o poučovacej povinnosti, koncentrácii konania, navrhovaní dôkazov a pod.), vrátane ustanovení o príslušnosti. Ak má byť zachovaný účel úpravy spotrebiteľských sporov, nemôže byť spor, ktorý spĺňa znaky spotrebiteľského sporu (§ 290 CSP), prejednávaný ako spor obchodnoprávny. To neznamena, že súd nebude môcť prípadne aplikovať obchodné právo a prihliadnuť na prípadnú dohodu strán o aplikácii Obchodného zákonníka, ak mu to právna úprava umožní (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

18. Vo vzťahu k rozhodnutiam najvyššieho súdu, na ktoré poukazuje sťažovateľka, ústavný súd uvádza, že rozhodnutie sp. zn. 1VCdo/5/2019 v podstate len zvyrazňuje spotrebiteľský vzťah pri výkone správy bytov v bytovom dome. Podľa sťažovateľky sa najvyšší súd vyslovil k charakteru zmluvy o výkone správy, a nie k ostatným zmluvám, ktoré uzatvára spoločenstvo pri výkone správy. K tomuto možno uviesť len to, že spoločenstvo koná ako zástupca vlastníkov v ich mene a na ich účet, a preto vždy ako zmluvné strany vystupujú vlastníci bytov a charakter spotrebiteľského vzťahu sa preto nemení. V rozhodnutí sp. zn. 1Obdo/46/2020 najvyšší súd nevyriešil otázku charakteru vzťahu ako vzťahu spotrebiteľského s odôvodnením, že od nej vyriešenie sporu nezáviselo a dovolanie vyriešil nemeritórnym odmietnutím. Nemožno preto argumentovať právnym názorom najvyššieho súdu na túto právnu otázku. Námieta sťažovateľky o porušení jej práva na spravodlivý súdny proces tým, že Okresný súd Prešov skúmal kauzálnu príslušnosť bez námietky žalovaných, je nedôvodná, a to aj odhliadnuc od faktu, že podstata argumentácie, ako aj petit ústavnej sťažnosti smerujú k porušeniu práva na zákonného sudcu, kde porušovateľom mal byť najvyšší súd (a nie Okresný súd Prešov). Z § 40 – § 43 CSP vyplýva, že na námietku súd skúma len miestnu príslušnosť (okrem výlučnej miestnej príslušnosti), iné druhy príslušnosti súd môže skúmať *ex offio*, čo bol aj tento prípad, keďže Okresný súd Prešov skúmal svoju kauzálnu príslušnosť.

19. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že v záveroch napadnutého uznesenia nemožno identifikovať extrémne vybočenie zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré by mohli signalizovať porušenie sťažovateľkou označených práv. V napadnutom uznesení nebadá svojvoľnosť postupu najvyššieho súdu nemajúcu oporu v relevantných právnych predpisoch a príslušnej judikatúre vo väzbe na rozhodné okolnosti veci. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56

ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

20. Len nad rámec uvedeného (s ohľadom na viazanosť ústavného súdu rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti) možno uviesť, že postup Okresného súdu Prešov podľa § 43 CSP nebol dôsledný. V zmysle § 43 ods. 1 CSP ak bol Okresný súd Prešov toho názoru, že nie je kauzálne príslušný, mal vec postúpiť príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomiť o tom žalobcu. Postup Okresného súdu Banská Bystrica podľa § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) nie je postupom podľa § 43 CSP, preto Okresný súd Prešov nie je súd, ktorému bola vec postúpená nepríslušným súdom podľa § 43 ods. 1 CSP. Okresný súd Banská Bystrica vec nepostupuje iným súdom z dôvodu, že nie je príslušný (§ 43 CSP), ale z dôvodu, že si plní zákonnú povinnosť (§ 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní). Keďže funkčne nadriadeným súdom Okresného súdu Prešov v obchodných veciach je Krajský súd v Košiciach a funkčne nadriadeným súdom Okresného súdu Vranov nad Topľou v občianskych veciach je Krajský súd v Prešove, ich spoločne nadriadeným súdom je Najvyšší súd Slovenskej republiky, a preto bolo o námietke nepríslušnosti rozhodnuté správnym súdom. Postup Okresného súdu Prešov však neumožnil Okresnému súdu Vranov nad Topľou vo veci hneď začať konať, eventuálne postúpiť vec najvyššiemu súdu po jeho prípadnom nesúhlase s postúpením. Keďže sťažovateľka tieto skutočnosti nenamietala a vo výsledku by to nemalo vplyv na príslušnosť Okresného súdu Vranov nad Topľou v prejednávanej veci, ústavný súd sa k uvedenému vyjadruje len na okraj. Je však potrebné, aby súdy postup podľa § 43 CSP rešpektovali a vnímali kontext § 14 ods. 3 zákona o upomínacom konaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu